

श्रीश्रयत्साधकअधिकारीवर्जनो ११६ मा महोत्सव.

कीर्तनो. / 65

२३ मा साधनसमारंभनिमित्त.

स्थलः नरकुंड, आंकलेधर.

स्थानः

श्रीमद्व उपेन्द्राचार्यश्र.

श्रीमती जयन्तीदेवी.

मूल्यः ०-३-८

પ્રસિદ્ધ કરનાર:

શ્રી પ્રેમજીસાધકઅધિકારિવર્મા તરફથી

જેઠ હેઠ હવે.

અમદાવાદ.

શ્રી લાલજીવ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં જેઠાલાલ દેવસંકર દ્વારા

મુદ્રિત કર્યું. ખાલીઆ—અમદાવાદ.

સંવત ૧૯૭૭.

દાદ્યુન પુણિમા.

ઈ. સ. ૧૯૨૧.

૨૩ માર્ચ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૪૧ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૩૨ ની નો

વિષય ૮ : ૬

॥ ॐ श्री ॥

श्री साधनसमारंभ.

—२३ मो—

स्थल : नरकुंड—अंकलेश्वर.

[शङ्खुन शुक्ल १५, शुभवारथी शङ्खुन कृष्ण १, मंगलवारपर्यन्त]

संवत् १८७७

कीर्तनो.

स्तवन.

पङ्. १ भूप कल्याण. (करणे श्याम भारो उद्धार, ओ धन)

परमात्मन् ! हो तुज नयकार,

तुं अनन्ताकार अव्यय, तुं न ओकाकार; परमात्मन् !

विषय तुं, विषयी तुं, विषयातीत तुज प्रकार ७,

द्वैत तुं, अद्वैत तुं, तुं द्वैताद्वैतथी पार; परमात्मन् !

तुं न प्रच्छा उठावे ने, तुं न तृप्त बनार ७,

तृप्तिअतृप्तिथी ओ न तुं, अलिप्त न रहेनार; परमात्मन् !

शुद्ध तुं, तुं अशुद्धकेरो, धरे आविष्कार ७,

तुं न शुद्धाशुद्धरहित पडे स्वयं वसनार; परमात्मन् !

अनिर्वचनीय तुज स्वप्नो, हो न पाभे पार ७,

आयीओ तुजभां आभाई, यित हो ओकतार; परमात्मन् !

સાધક-સજ્જનને સત્કાર.

પદ ૨ (તીવ્રેચ્છા સુખસાધન,-એ લય.)

આવો પ્રભુપ્રીતિભાજન, બંધુ સુભાગી-સજ્જન !
 કરીને અધિક આગ્રહી મન, સાધો વિવક્ષણ સાધન.
 ફરી મળે સમય ના આવો, તે પ્રમાદમાં ન ગુમાવો;
 વાસ્તવ બળને પ્રકટાવો, પ્રભુધન અખંડ લગાવો,
 ન્યાં અનુકૂળ છે સધળાંએ પરિવેષ્ટન,^૧
 ગુરુસંકટિપત આ સમળે તાપસવન; આવો.
 કરી ઇન્દ્રિય પ્રત્યક્ષપ્રવાહી,^૨ સંયમ સાધો સહિ આહિ;
 લહો અનુભવ કંઈ ફલદાયી, ધરી ધ્યાન લક્ષ્યસ્થગમાહિ,
 કરો વૃત્તિબહિર્મુખકાલે મંત્રરટન,
 વસી એકાન્તે કાંઈ કરજો સચ્ચિંતન; આવો.
 કહે જેને પ્રિયાસ્તિભાતિ, તે તમે જ આદિ અનાદિ,
 એ ભાવે કરી મદમાતી,—વૃત્તિ, રહો પ્રસન્નતાથી;
 મુક્તાત્વ અનુભવજો ધરી સદ્વર્તન,
 સાધક કરી લો સહજે તન મન જીવન; આવો.
 શ્રી જ૦ દેવો.

યંત્રોચ્ચારણસાહિત મનને સ્વરૂપમાં શમાવવા સાધકોને ઉપદેશ.

પદ ૩ (માનવ દેહમાં જી રે, એ લય.)

સાધક સાધુઓ ! અંતરે ઉતરી અલેક જગાવજો,
 એ અલેક ધ્વનિથી ભરી દો, સકલ આ બ્રહ્માંડ; સાધક.
 એવી ધૂન લગાવો જેમાં, સ્ફુરણ થાય ન અન્યજી,
 શબ્દ સાથે ઉઠે ખુમારી, ઉર અનુભવજન્ય; સાધક.

૧ આસપાસની સામગ્રી. ૨ અંતર્મુખ.

પ્વનિતણા અવધિએ રાખો, મનને નિર્બ્યાપાર ૭,
 એ ક્ષણે મન શિથિલ કરીને, કરો સ્વરૂપાકાર; સાધક૦
 મંત્રપ્વનિ કરતી વખત, મનની સ્થિતિ રહે તંમ ૭,
 ધતર ચિન્તનનો ન મનને, થાય તે ક્ષણ સંગ; સાધક૦
 મંત્રઉચ્ચારણુ બીજાં ચિન્તનની સામે થાય ૭,
 મંત્રમાં મનને લગાડી, અભ્યન્તર લઈ જાય; સાધક૦
 મંત્રપ્વનિ કંઈ કાગ કરી પછી, વેગ કરીને ક્ષીણ ૭,
 તે ક્ષણે તેને સ્વરૂપમાં, કરો પૂર્ણ વિલીન; સાધક૦
 પુનઃ ઉત્થિત થાય તો વળી, ફરી જગાવો અલોક ૭,
 પુનઃ પ્વનિના અંતમાં કરો, મનને સ્વરૂપથી એક; સાધક૦
 લોહને જેમ તપ કરી પછી, જળવિષે યોજાય ૭,
 કંડુ ચાતાં તપવે ફરીથી, તો તે દઢ બની જાય; સાધક૦
 તેમ મંત્રપ્રવાહતાપથી, તપવી મનને ખૂબ ૭,
 સ્વરૂપમાં કરજો ફરી ફરી, મનની કુમાકુમ; સાધક૦
 કમથી મનનો અન્તરાલવિષે વધારી કાલ ૭,
 પૂર્ણ આન્તિ અનુભવી અંતે થઈ રહો ન્યાલ; સાધક૦

વૃત્તિને સંયમિત રાખવા પ્રબોધ.

પદ ૪ (પરમ પદે આ વિરામે મતિ, એ લય.)

વૃત્તિ સદા સંયમિત રાખજો,
 નિરોધના ચત્રથી ન ચાકજો;—
 વાણીદ્વારા વૃત્તિ ઉઠે, પણ તેથી સંયમબલ તૂટે,
 જેમ કાવ્યું તેમ ના ભાખજો;—
 કંઈ કંઈ દશ્યો નેત્રથી ન્યાળી, વૃત્તિ બને બાહ્ય વ્યાપારવાળી,
 અધિષ્ટિત જરી ન કદી ઝાંખજો;—
 વિવિધ અવિહિત શુભુરા વાતો, અધિષ્ટી વૃત્તિ કર્યુંથી નાતો,
 કર્ણેન્દ્રિયે જે તે ના નાંખજો;—

વિવિધ અયોગ્ય ક્રિયાઆધારે, વિમુખ થતી વૃત્તિ વારેવારે,
 કરતાં ક્રિયાઓ નિગ્રહ દાખલે;—
 હિમ ખતી એ તો ક્ષણમાં ભાગે, અંકુશ ને ન એનાપર રાખે,
 સ્થિતતા એની ના સાંખલે;—
 ખઠારથી પાછી લાવી લાવી, નરહરિ પ્રભુપદમાંહિ સમાવી,
 અન્તર્મુખતાનો રસ ચાખલે;—

નહંમત્વઃ ईश्वरमां विलापन ए ज शातिप्रद मार्ग છે.

પદ ૫ (વર્ષાઋતુની વાદળી જેમ, એ લય.)

ખઠાડમાં ખતીને દડો, સર્વત્ર હું ગમકું,
 આપે ગતિ પ્રભુ તેમ હું તો પ્રેમથી ગમકું;
 કોઈના ચરણઆગળ પડું, કદી હાથમાંહિ ચડું,
 સ્થિર ખેસું ને ન ગાંત મળે, ન સ્વતંત્ર હું રખકું.

નિશ્ચિંત થઈ, હું તો વીતાવું કાળ મારો,

ફળેડી દીધો, આપો મેં મિથ્યા અહંભારો;

નિશ્ચિંત०

મારું જીવન રહેતું સદાય પ્રભુહાથમાં,

પામું હું આનંદ મારા પ્રેરકની સાથમાં,

મારો છે આધાર પ્રભુ દિવસ અને રાતમાં,

છૂટો હુંથી ન જે થનારો;

નિશ્ચિંત०

મારું મેં મમત્વ બધું મૂક્યું પ્રભુપાયમાં,

પ્રભુવિરુદ્ધ કૃતિ ન કે મતિ લહું કશાયમાં,

જીવન થાંત રાખવાનો જગતસમુદાયમાં,—

માર્ગ એ જ સંરણ અને સારો;

નિશ્ચિંત०

શ્રી જ૦ દેવો.

ત્રેયસ્સાધકને પ્રશ્ન,

પદ ૬ (સાધને, સાધને, તું જ્ઞાનસાધન સાધને, એ લખ.)

શું કર્યું, કહે, શું કર્યું, તે 'વર્ગ' કાળે શું કર્યું ?

સાધક બનીને શું કર્યું ?

તે બન્ધુકાળે શું કર્યું ?

'અમુક વર્ગીતણો હતું ને, અમુક મારો વર્ગ,'

એ મમત્વ હોય તો કહે, તેને શો કે અર્થ ?

કદી એ વિચાર્યું છે ખરું ?

તે વર્ગકાળે શું કર્યું ? તે વર્ગમાં બળી શું કર્યું ?—

હિરણ્યોપણ્યથે' ધણી, તે સેવ્યા વ્યાપાર,

વર્ગનું સંપોષણ થવા, શા સેવે આચાર ?

સેવાનું વ્રત કયું આદર્યું ?

એક બન્ધુ બનીને શું કર્યું ? નિજ બન્ધુઅર્થે શું કર્યું ?—

જમના વિધવિધ જનતણો, નિભાવવા સમજ-ધ,

અગણિત બાર વહી વહી, રહી ગયો તુજ રકન્ધ;

એમાં જીવન તારું વર્યું,

પણ વર્ગ ખાતર શું કર્યું ? નિજ ધર્મ સમજી શું કર્યું ?—

વિવાહ કે વરસીવિષે, ન્યાતો કરવામાંલ,

દ્રવ્ય મર્યું તે કાકરા, સ્ત્રીપુત્રાર્થે સદાય;

વર્ગાર્થે કેટલું વાવર્યું ?

સાધક ગણાઈ શું કર્યું ? સહકારી બની તે શું કર્યું ?—

નોકરી તુજ સંભાળતાં, લોહોનું પાણી થાય,

સંસ્થાઅર્થે નિત્ય તુજ, સમય કેટલો જાય ?

એ કાળ અન્ય શું પરહર્યું ?

ભાગણી ધરી તે શું કર્યું ? માગણી કરી તે શું કર્યું ?—

ધરમાં રાયરચીલું ને, ધન તું વધારે નિત્ય,

સાધે તુજ હિત અધિક જો, વર્ગતણું સાહિત્ય,-

તે ઘેર ફેટલું સંધર્યું ?

તેં વાંચી શું તેં આચર્યું ? અધિકાર વધવા શું કર્યું ?-

ઝીપુત્રાદિને શું તે, વંચાવે છે ખાસ ?

એ સાહિત્ય પ્રચારવા, શું તું કરે પ્રયાસ ?

જેથી જીવન તુજ સુધર્યું,

તે વર્ગકાળે શું કર્યું ? કર્તાબ્ય સમજી શું કર્યું ?-

પત્ની કે પુત્રાદિમાં, વર્ગવિષે સદ્ભાવ-

સ્થાપ્યો શું તેં અધિક કે, દૂર રહ્યાં તે સાવ ?

એ સહિતું હિત શું આચર્યું ?

તેં તેમનું શુભ શું કર્યું ? ચમત્સ્વજન તેનું શું હિત કર્યું ?-

કર્યો ફેટલો વર્ગકાળે તનમનધન ત્યાગ ?

પ્રતિવર્ષ તું ફેટલા, ઉત્સવમાં લે ભાગ ?

તારૂં જ શું તેં પરહર્યું ?

અભિમાન જેતું તેં ધર્યું, તે કાળ કહે તેં શું કર્યું ?-

લેતો રસ કહે ફેટલો, વર્ગનો પ્રવૃત્તિમાહિ ?

તેમાં તુજ ખનતું કરી, તેને વધારે કાંઈ ?

તે કાળ કશું અળગું કર્યું ?

આટલા જીવનમાં શું કર્યું ? સંસ્થાનિમિત્તે શું કર્યું ?-

વિચાર્યું છે ? તુજ જીવન ને, બોધથી આકર્ષાઈ,

ચલનબલેથી ક્રમે ક્રમે, આ તુજ મંડલ બાઈ !

તારાથી ફેટલું વિસ્તર્યું ?

તેં વર્ગમાં બળી શું કર્યું ? વૃદ્ધિનિમિત્તે શું કર્યું ?-

જે સાધનખળને લીધે, શ્રેયસ્સાધકવર્ગ,-

અન્તઃખલિષ્ઠ ચર્ષ રહે, તેવું સાચું ભર્ગ-

તુજમાંથી શું તેમાં પૂર્યું ?

કહે શું શું તેં સાધન કર્યું ? તેં પ્રાપ્તખળનું શું કર્યું ?-

તુજ પ્રતિ તુજ કર્તવ્ય તેમ, વર્ગ પ્રતિ પણ છે જ,
એક સત્ય સમગ્ર જશે, વિચારી જોતાં રહેજ,

જો હોય ગળે આ ઉતર્યું,

તો વિચારી જો શું કર્યું ? તુજ વર્ગકાળે શું કર્યું ?

તુજ બન્ધુ ને ભાગીની, ઉન્નતિ અર્થે કાંઈ,-

કરવાનું કર્તવ્ય તુજ, માથે છે એ ભાઈ !

જો આજ લગી ના સાંભર્યું,

તો આજ તુજ આગળ સ્મર્યું, કર હજી પણ જો ના કર્યું.

પરમતત્ત્વમાં રમનાર વૃત્તિની જગદાસકત્ત્વ જીવોપ્રતિ ઉક્તિ.

પદ ૭ ગઝલ.

અહ્યા દુર્દુર ! અમે છઠ્ઠાએ, મહાસિન્ધુની માછલીઓ,
તમો ખાખોચીયાવાસી, શું જાણો કેવી માછલીઓ.
અમારો દેશ છે દરીઓ, અમાધ જળેથી એ ભરીયો,
ઉરે મૌકિતક ધરનારી, અમે શ્રીમંત માછલીઓ.
તું રગદોળાય કાદવમાં, વળી દુર્ગંધમય જળમાં,
વહેતા નિર્મળાં જગની, અમે તો સ્વચ્છ માછલીઓ.
જરી એક તાપ પડતામાં, સુકાતું સ્થાન ઝટ તારું,
સદા જલપૂર્ણ સ્થાનકમાં, અમે રમનાર માછલીઓ.
મણે તું જો જગત મોડું, અમારે મન મલિન ખાડો,
તત્ત્વજલમાં વિહરનારી, અમે તો દિવ્ય માછલીઓ.
મોજ મિથ્યા ભલે માણો, તમારી કુદકુદમણીમાં,
અનંત પ્રદેશમાં સરતી, અમે સ્વચ્છંદી માછલીઓ.
અરે જગવાસિ જીવદુર્દુર ! ધરી અત્યાન કાં પુલો,
રમો તત્ત્વે બની મહામત્સ્ય, દે એ બોધ માછલીઓ.

શ્રી જન્મદેવી.

જગત્નાં પ્રાણિમાત્ર જગદીશ્વરનાં અતિથિ છે.

પદ ૮ (કૃત્તની પાંખડી લો પ્રાણ, એ લય.)

પ્રભુના તમે સહિ મહેમાન,	
અખિલ જગ પ્રભુનું નિવાસસ્થાન;	પ્રભુનાં.
તમઅર્થે પ્રભુએ રચ્યું સુન્દર, જગમન્દિર મહાન,	
પ્રભુ ત્યાં આમંત્રીને તમને, દે અનુપમ સુખદાન;	પ્રભુનાં.
તમને પરમાનન્દ પ્રકટવા, પ્રભુ દર્શ દર્શ બહુ ખ્યાન,	
વિવિધ ભાતિની સુખસામગ્રી, રચી રહ્યા ભગવાન;	પ્રભુનાં.
પંચતત્ત્વના નિધિ ^૧ બનાવ્યા, ભૌતિકસુખનિધાન,	
રચ્યો અભૌતિક સુખાર્થે છટ્ટો, અનર્ત્તનિધિ બ્રહ્માન;	પ્રભુનાં.
પંચ દ્વાર રચી બહિર્ વિચરવા, કર્યા ધણાં મેદાન,	
અંતર ઉંચે ઉંચે ચઢવા, રચી દિવ્ય સોપાનર;	પ્રભુનાં.
કુઃખી બનો ના હવે કરી, ઉર જીવત્ત્વનું અનુમાન,	
પ્રભુ ન્યાં પોતે ગણે અખંડિત, તમને આત્મસમાન;	પ્રભુનાં.
અનન્ત જ્ઞાનનિકેતન પ્રભુમન્દિરમાં ક્યાં અજ્ઞાન !	
અનુભવજે પ્રભુપ્રસાદ સાચો, થઈને પ્રજાવાન;	પ્રભુનાં.
ક્યાંય નથી કશી મહેમાનીમાં, છો તમે સુખાચવાન,	
મહામસ્ત વિચરો પ્રભુસ્મરણે, કરતા પ્રભુરસપાન;	પ્રભુનાં.

શ્રીશ્ણાશ્રયપ્રાપ્ત સાધકના ઉદ્ગાર.

પદ ૯ (ઉરે મારે બેઠારે, એ લય.)

ભવે મને મળીયો રે, ખરો દાતા શ્રીમંત આપણો રે;	
ધનના ઢગલાઓ મારા, ધરમાં એ વાળતો રે,	
આવી ઉઘાડી ધરનો આગળો; (૩)	મને.

૧ બંડાર. ૨ નિસરણી.

વાપરતાં વધતી એવી, દૈવી સંપત્તિ દીધી,
 તોડોને નિર્ધનતાની સાંકળો; (૩) મને०
 પરમ ઐશ્વર્ય પામી, મસ્ત હું વિચરું વિશ્વે,
 નૃપતિ પશુ દીસે મુજને કાંઠે; (૩) મને०
 મારા એ આપલાની, કરુણા તો હુંપર વર્ષે,
 પુરુષાર્થ દીસે મને પાંગળો; (૩) મને०
 મારી સિદ્ધિને જીવ શું, જાણી કે માણી જાણે,
 સૂર્યને જાણે શું વનવાગળો; (૩) મને०
 નૃહરિકૃપાથી હું તો, અદ્યયરૂપે રમતો,
 મારાથી છે ના કાંઈ આગલો; (૩) મને०
મો જા० દેખો.

સાધનનિષ્ઠ રહેનાર યથાર્થ અધિકારિની વિરલતા.

પદ ૧૦ (ભર દરીયે હોય છોડવો તો, એ લખ.)

છે ધણી કર્તવ્ય પશુ તે સાધવા ઉત્સાહ ક્યાં છે ?
 ‘આ જીવનમાં આ ક્ષણે, હું કેમ કરી બેઠું પ્રભુ,’
 ના કશાથી શાન્ત થાયે એવો અંતર દાહ ક્યાં છે ? છે०
 સર્વ પ્રભુને કાજ જો છોડાય તો પ્રભુ ઝટ મળે,
 પશુ સર્વ ત્યજવા જોડલો ઉરમાં પ્રભુનો આહ ક્યાં છે ? છે०
 અહાલુ રહી અશ્રાન્ત યત્ને, લક્ષ્યસિદ્ધિ થાય છે,
 પરન્તુ લક્ષ્યે સતત મનવૃત્તિરો પ્રવાહ ક્યાં છે ? છે०
 આત્મબળ ને ગુરુકલાથી ઈષ્ઠિસતાર્થ સધાય છે,
 જાણે છતાં બહુ મર્મભરી લેનાર તેની સલાહ ક્યાં છે ? છે०
 ધ્યાનસાધક શાન્ત નિરુપાધિક જીવનમાં રસ બહુ,
 (પશુ) દશ્યનો ત્યજી મોહ ભોગવનાર એવી મજાહ ક્યાં છે ? છે०
 પ્રભુતણી આ જ્ઞાનસૃષ્ટિમાં રહ્યાં સાધન ધણી,
 શુદ્ધ અધિકારી જાની તે સાધનારની વાહ વા’ છે; છે०

ईशनी अकल लीकाने न समजनार अब्ज जीवोनुं ईशमति विकल देहाएत,

પદ ૧૧ (ઓ જીવડા, જગીને જોતાં જમ જોડુંરેજી, એ લય.)

ઓ બાપજી ! આપની લીલા જોતાં યાક્યાં રે જી,

અગમ્ય, અતર્ક્ય અણુદીડી એ લીલા નિરખી,

મગજ અમારાં બહુ પાક્યાં રે;

ઓ.

સંકલ્પથી આપી સૃષ્ટિ સજ્જે છા ને,

સંકલ્પમાત્રથી સંહારો રે જી,

વાસનારજજીથી કંઈક જીવોને,

બાધા ને કંઈકને ઉગારો રે;

ઓ.

એક રથજે આજે સુકાળ બનાવો ને,

કાલે દુષ્કાળ ત્યાં દેખાડો રે જી,

આજે જે દેશની ચઢતી કરો તેને,

કાલે તો છેક નીચે પાડોરે;

ઓ.

આજે સંપત્તિ આપી કાલ તે છીનવી લઇને,

તેને કરોછો બિખારી રે જી,

ધડીમાં હસાવો ને ધડીમાં રડાવો છો,

રીતિ તો આપની કંઈ ન્યારી રે;

ઓ.

જીવપક્ષીને ક્ષણમાં ગગને ઉડાવો ને,

ક્ષણમાં ત્રાડો તેની પાંખો રે જી,

જ્ઞાનશિખરે ક્ષણમાં નૃત્ય કરાવો ને,

ક્ષણમાં સંસારપટ્ટે નાંખો રે;

ઓ.

સુખતણા ચગડોજે ધડીમાં બેસાડો ને,

ધડીમાં ઓચિંતા ઉતારો રે જી,

આનંદઉદધિમાં હોડી હંકારો કદી,

દેખાડો રણુનો તપારો રે;

ઓ.

શુદ્ધિ આ બહેર મારી ગઈ છે અમારી, આવું-
 અનેક જન્મથી જોતાં રે છ,
 સમજી ન શકતાં આવી વિચિત્ર લીલાને,
 ખાઈએ છીએ બહુ ગોથાં રે; ઓ.
 ગાંડાધેલા આ આપલકતોને આપની,
 લીલાનો પાર કંઈ પમાડો રે છ,
 કાં તો વિલાવી લીલા તેમની દષ્ટિમાં,
 આપનું સ્વરૂપ રમાડોરે; ઓ.
 ઓ જા. લેણી.

શ્રી ઇષ્ટપરાયણમતિની ઇષ્ટદર્શનનિમિત્ત ઉત્સુકતા.

પદ ૧૨ (એ અંસરિયકી વનમાળી, એ લય.)

કંઈ ચટપટી મને થઈ ભારી,
 જોવા છપ્પીલી છપ્પી તુજ જે મુજ,
 દિલદોઢો હરનારી; કંઈ.
 તારાં નયનની જાદુઈ શુરકી,
 શું તેં હુંપર પ્રસારી ?
 મુજ મન નેત્રોમાંથી નીગાળે,
 તારે કાળે વારિ; કંઈ.
 ખાવા ખેલવા કે કાઈ ભોગે,
 કરી ન રહે મતિ મારી,
 કરી વિસર્જન બહિર્ વિલોકન,
 થઈ અંતર ધ્રુમનારી; કંઈ.
 તારે કાળે જીવન માફે,
 કીમતી ન જરી ગણનારી,
 તુજ પ્રાપ્ત્યર્થે પ્રાણ અર્પવા,
 આ ક્ષણ મુજ તૈયારી; કંઈ.

સધણું લે તું, કરે ને કહે તું,
 બોલ શી ઇચ્છા તારી,
 માગ્યું લખને, માગ્યું દધને,
 વશ થા વિશ્વવિહારિ !

કંપ

શ્રી જં દેવી.

શું-શેમાં છે ?

પદ ૧૩ (ઇષ્ટનામ વહાલા નિત્યં એ લય.)

અનુભવતણું રહસ્ય સકલ ધ્યાનમાં છે,	
પ્રાપ્તિ પૂર્ણ બલતણી, નિરુદ્ધ પ્રાણમાં છે;	અનુ०
શાન્તિકેરી કલા ચિત્તસમાધાનમાં છે,	
અહંભત્વ ત્યાગવાનું બલ દાનમાં છે;	અનુ०
જગદ્ભાન બૂલવાનું ભક્તિતાનમાં છે;	
જગત્ બલ ભાળવાનો મર્મ જ્ઞાનમાં છે;	અનુ०
કાર્યસિદ્ધિ તો સંકલ્પ બલવાનમાં છે,	
અભયપ્રાપ્તિની કલા તો સ્વરૂપજ્ઞાનમાં છે;	અનુ०
ફલની પ્રાપ્તિ સદા કર્મના પ્રમાણમાં છે,	
સાધનનું રહસ્ય ઇષ્ટાનુસન્ધાનમાં છે;	અનુ०
દર્શન વીરતાનું દુઃખના મેદાનમાં છે,	
આનન્દપ્રાપ્તિ બલ્લીભાવના ઉત્થાનમાં છે;	અનુ०
સકલ ઉપાધિનું મૂલ તો અજ્ઞાનમાં છે,	
ધન્ય સાધક, જેનું ચિત્ત ભગવાનમાં છે;	અનુ०

ચેતવણી.

પદ ૧૪ (શુણી શિશુની પ્રભુ આજ વાણી રે એ લય.)
 ચેતો ચેતો અરે નરનારી રે, આવે ઓ પેલી કાળની સ્વારી રે;
 સજ્જ રહો શ્રવ અશ્ર સજ્જને, કરો રક્ષણતણી તૈયારી રે; ચેતો॥

જુઓ જુઓ છોડી રહી, અતિ કારમાં બાણ,
 ઓ લીધો કે લઈ જશે, સહજ સમયમાં પ્રાણ.
 રાખો રાખો સાવધતા બારીરે, આણો અણીને ટાણે હોશીયારી રે; ચેતો-
 જ્ઞાનદુર્ગમાં પેસજો, [જો] વજ્રતણો કહેવાય,
 ત્રિકાલમાં ઝુટે ન જ્યાં, કાળનું વળે ન કાંચ,
 જોને તોપો છોડે પ્રાણહારીરે, પણ તમને ન તે સ્પર્શનારી રે; ચેતો-
 અમૃતકૂપો દિવ્ય છે, નિજ નાભિની માંઘ,
 તે રસમાં સર્વાશથી, જો રસરૂપ થવાય,
 જણો તો યમદંડના નિવારી રે, કાળ પાછો જશે ઝખ મારી રે; ચેતો-
 અમન અમન કરતાં કદી, કાળ નહિ વશ થાય,
 વિલાસ જગના ભોગવ્યે, જરૂર વિનાશ પમાય,
 કરવા શત્રુની પૂર્ણ ખુવારી રે, થજો શિવતત્ત્વઆશ્રયધારિરે; ચેતો-
 તત્ત્વજ્ઞાન તે ધ્યાનનું, મેળવી રણસાહિત્ય,
 પ્રણવનાદ રણતુરવડે, ગજવો રણ થઈ અબીત,
 કાળે મ્હોડે જશે કાળ હારી રે, નિશ્ચય જ્યસિદ્ધિ થાશે તમારી રે; ચેતો-
 જી જ. દેવી.

તે જ્ઞાન કહો શા કામનું ?

૫૬ ૧૫ (ગઝલ.)

જે જ્ઞાનથી દુઃખ ના ગયું તે જ્ઞાન કહો શા કામનું ?
 જે જ્ઞાનથી ધાર્યું ન મળ્યું સુખ, જ્ઞાન તે શા કામનું ?
 જે જ્ઞાન ઉપજવી શક્યું ના, અન્તરે બલ ત્યાગનું,
 જે જ્ઞાન માયાથી ન છોડવી શક્યું તે શા કામનું ?
 જે જ્ઞાન જમ તૃણવત્ મણાવી બળ ન નિઃપ્રહતાતણું,—
 ઉરમાંહિ ઉપજવી શકે તે જ્ઞાન કહો શા કામનું ?

જે જ્ઞાન ધારે તો કરે ચેતનતણું જડવત્ આણું,
 જે જ્ઞાન પલટાવે ન જડને ચેતને (તે) શા કામનું !
 જે જ્ઞાન સર્વત્ર ન કરાવે જ્ઞાન પ્રખર પ્રતાપનું,
 ધારેલું કાર્ય સધાવતું ના, જ્ઞાન તે શા કામનું ?
 જે જ્ઞાન ક્ષણભર પણ નહિ, દાખી શકે મુખ મૃત્યુનું,
 ન, વિકારીને અવિકારી કરતું, જ્ઞાન તે શા કામનું
 જે જ્ઞાન આ જગમાં અને આ દેહમાં પૂર્ણત્વનું,
 સંપૂર્ણ મુખ ના આપતું તે જ્ઞાન કહો શા કામનું
 જે જ્ઞાન જડમૂળ કાઢતું ના જીવત્વનું—અજ્ઞાનનું,
 તે જ્ઞાન નથી કાંઈ કામનું, તે જ્ઞાન નથી કાંઈ કામનું.

સ્વરૂપસિદ્ધ પુરુષનું સ્વરૂપપ્રદેશના અનુભવનું કથન.

પદ ૧૬ (જોગી ન થા રાગ ભરથરી, એ લય.)

હુંમય જેહ નથી થયો, તેનાથી ન જ્યાં જવાય જી,
 હુંમાં શમ્યાવિષ્ય કાષ્ઠથી, જ્યાં ન કદી પ્રવેશાયજી,
 એવા પ્રદેશમાં સ્થિત હું.
 સક્રિય કે જે અક્રિય નથી, જે ન શેષ કે અશેષજી,
 બાવ અબાવ ન જ્યાં રહ્યા, જ્યાં ન જીવ કે મહેશ જી,
 એવી સ્થિતિમાંહિ હું રહું.
 સર્વગતા સર્વશક્તતા, પણ જ્યાં લાગે ભારમૂલ જી,
 સ્ફુરણસરીખું જ્યાં ભાસતું, હિમાયલજેવું સ્થૂલ જી,
 એવી દશામાંહિ હું વહું.
 પૂર્ણતાનું પણ રૂપ કંઈ, જાણે લાગે મર્યાદિતજી,
 'વિભુ'પદ ને 'નિત્ય' પદ મને, કરે કંઈક સંકુચિત જી,
 એવા અનુભવને લહું.

‘હું’ કહેતાં પણ ખૂચતું, ‘આ’ એમ કેમ કહેવાય જ,
 ‘આ’ અને ‘હું’ એવાં રૂપકો, જ્યાં ન ઉભાં કરાય જ,
 એવા અકથ્યને શું કહું.

હરિમયતા.

પદ ૧૭. ગઝલ.

હરિનામની ધૂન લાગી અમને, જ્યાં ત્યાં હરિને ભાળીએ;
 ભાળી હરિ જ્યાં ત્યાં હૃદયના, કલેશ સધળા ટાળીએ.—
 ન્યાળી હરિજનમાં હરિ, રમીએ હરિથી તાળીએ;
 મળવો બીજે ક્યાં લ્હાવ આ, બની મસ્ત પ્રેમથી હાલીએ.—
 પ્રેમના પ્રવાહથી પ્રભુ—ચરણને પ્રક્ષાળીએ;
 રનેહસિંદુ ઉલટયો ઉર ત્યાં, કેમ કરી કહો ખાળીએ.—
 જોતાં મનોરમ મૂર્તિ પ્રભુની, મહાનંદે મહાલીએ;
 ન્યાળી વળી નિજમાં હરિને, ભિન્નતા ઓગાળીએ;—
 ધડીમાં જૂદા પ્રભુથી વળી, ધડીમાં મળીને ચાલીએ;
 એવા અવધ્યાનંદમાં, દિનરાત્રિને અમે ગાળીએ.—

જગન્નાથ.

દુર્વલ જીવની પ્રભુને વિશ્વસિ.

પદ ૧૮ (લો જ્ઞાનનો સુજનો લ્હાવો, એ લય.)

હવે કંઈક દયા તો આણો, તુટતા લગી કાં પ્રભુ તાણો.
 કોઈ ઇચ્છા પૂર્ણ ન ફળતી, એકે કાર્યે સિદ્ધિ ન મળતીરે,
 તાણો સાંધું ત્યાં તુટે વાણો; હવે
 હું પાક્યો છું કે નાહી, જુઓ કડછી ધાલી શું માહિ રે,
 ધટે ચાપી જોવો દાણો; હવે

નથી સ્વખલ નથી દેઠા સહાયક, હું તો સોયને પણ નથી લાયક રે,
 ત્યાં શ્રીદ ભારો છે બાણો; હવે
 પ્રભુ ! કહોડો શ્રીદ ઉચ્ચામ્બે, મને સીસમસમ થું જાણ્યો રે ?
 હું તો દેશમત્ર લીલો ધાણો; હવે
 પ્રતિબંધ બહુ બહુ લાવી, મને દેઠા કાં અધિક દયાવી રે,
 હું તો મારાથી છું દયાણો; હવે
 નથી શરીરનું બળ સારું, મન તો મૂળથી નથી મારું રે,
 શાથી બાથું હું કષ્ટનો પહાણો; હવે
 મને અનુકૂળ સ્થિતિ દેખાડો, કંઈકે સુખનો સ્વાદ ચખાડો રે,
 પ્રભુ તમને હું વેચાણો; હવે

પ્રમુના પ્રદેશમાં જવા અર્થે વંધુઓને કથન.

પદ ૧૮ (મેં તો મરત બધ મિલિ સ્યામકા, એ લય.)

બંધુ ! ચાલો જવાને પ્રભુધામમાં,

જવા પ્રભુધામમાં, એ નાથના મુકામમાં;

હાં રે, બંધુ ! ચાલો જવાને પ્રભુધામમાં;

પ્રભુતણા ધામવિના ક્યાહિ ન જશે, ઘર તો ઘણું છે બીજાં ગામમાં;—

શમદમ સંપત્તિ બાધિને ગાંઠે, માર્ગે આવે જે ખરા કામમાં;—

સદ્ગુરુશરણનું છત્ર શિરે ધરો, તાપથી રાખે જે આરામમાં;—

બકિતનું મિહું બાથું રાખજો સાથે, લુપ્ત બાગે જે કામદામમાં;—

માનનાં અમૃતજલ પીવાને, સાથે રાખી લેજો મુદામમાં;—

સર્વ પ્રકારની સહાય રહી છે જાણો, એક પ્રભુતણા નામમાં;—

અહગ નિષાથી સાચી એકાગ્રતાથી, ચિત્ત પરાવી રાખો રામમાં;—

નરહરિમાહિ બિન્નાસ્તિત્વ વિલાવી, ઠરજો અભેદે પરિણામમાં;—

શ્રી જં દેવી.

ધ્યેયના ક્ષણિક રૂપરંગમાં થયેલા વૃત્તિનાં ભાવો,

પદ ૨૦ (રસિક નલિની આહિ, એ લય.)

મારી દષ્ટિઆગળથી પેલું કોણુ સંચર્યું ?

ક્ષણભરમાં પણ એણે મારા હૃદયને હર્યું; મારી૦

વિષયવિષે હતી મસ્તિમાં, ત્યાં પળભર ભુલી જાન,

અણચિંતી મેં તો દીડી, મિડી છૂતી કંઈ સાન,

ત્યાં તો મારું દશ્યલુબ્ધ ચિત્ત દશ્યથી સર્યું; મારી૦

સર્વાસક્ત હતી હું તે, થઈ ગઈ સઉથી વિરક્ત,

ક્ષણદર્શી એ કંઈકમાં, બની અનન્યાસક્ત,

નથી સમજતું, મુજમાં એણે એવું શું કર્યું; મારી૦

અંજન એણે આજીયું, શું મુજ દષ્ટિમાંથી,

જાણે એને આખડી, સ્થળ સ્થળ જોવા ચ્હાય,

અંક મારા અંતરમાં જાણે જૂઠું કર્યું; મારી૦

મુજ મતિએ આલેખિયું, એનું સૂક્ષ્મ સ્વરૂપ,

એ એધાણીએ હવે, શોધ કરીશ હું ખૂબ,

જંપુ ત્યારે, હું સિદ્ધ કરું મારું આદર્યું; મારી૦

મુર્ચારૂપ હિમગિરિમાં નિવાસ કરવા અધિકારીને ઉપદેશ.

પદ ૨૧ (કાયા કાચો કુંભ છે, જીવમુસાફર પાસ, એ લય.)

ખંધુ! હિમગિરિનું શિખર, એ તમ નિવાસસ્થાન,

કલેશતણા કર્કશ જ્વનિ, જ્યાં આવે ના કાન,

શીતલતા—શુભતાથી એ ગિરિવર તો જવાયો,

તેમાં વસનાર, તેમાં રમનાર, અખંડ રહે મદમાયો.

અનુભવઝરણાં જ્યાં વહે, ઉઠે જ્ઞાનના ઓધ,

અવિક્રિયતા રે' છતાં, લહામ દૈવી ભોમ,

કઠી વિદ્યાત્મિકા માયા જમાવે રંગ ત્યાં કંઈ,
કઠી માયાતીત, સ્વરૂપ અમિત, અનુભવે આવતું કંઈ.

નિવાસ કરી ત્યાં યોગી કંઈ, કરે સમાધિ અખંડ,
સ્વરૂપચમત્કૃતિના લહે, અનુભવ પ્રકટ પ્રચંડ;

ગિરિની ગુહાવિષે વિલસી રહી કાષ્ઠ દિવ્ય જ્યોતિ,
નિવારીને ભીતિ-ભ્રમની પ્રતીતિ, પ્રકાશસ્વરૂપે રહોતી.

એ જ શિખરઅભ્યંતરે, વસે શિવા ને શિવ,
જીવનમય એ સ્થાન છે, અન્ય સકલ નિર્જીવ;

મઠી ગુરુની કલા, ગુરુની કૃપાર્થો, વસી મૂર્ધટોચે,
પામોને અવ્યક્ત, પદ સર્વશક્ત, જ્યાં ન સામાન્ય પહોચે.

ચાતવ્ય પ્રાપ્તવ્ય એ, એ જ સુખાધિષ્ઠાન,
પામો બંધુ ! આજ તે, કરો કર્તવ્ય મહાન.

શ્રો જાં દેવી.

કોનો સહવાસ સેવ્ય છે ?

૫૬ ૨૨ ધનાશ્રી.

એવાનો સહવાસ, કર મન, એવાનો સહવાસ.

જેનો નિત્ય વધે છે પ્રભુમાં, ઉલ્લસતો વિશ્વાસ; કર મન૦

જેના શબ્દોમાં છે સાચાં, આશા ને ઉલ્લાસ; કર મન૦

સદા આત્મસામર્થ્યતણાં જે, મુખપર વિગ્રસે હાસ્ય; કર મન૦

જેનાં નયનો પશુ પ્રસરાવે, હિસાહનો પ્રકાશ; કર મન૦

નિજ ઉન્નતિ કરવાનો જે ઉર, રહે સક્રિય અભિધાપ; કર મન૦

નિજઆગળ નિર્મળ જે માને, ચિન્તા ભય ને ત્રાસ; કર મન૦

પ્રતિકૂલતામાં પશુ ચાલુ રહે, જેના શુભ પ્રયાસ; કર મન૦

કાષ્ઠ હેતુ પશુ ના અટકાવે, જેનો આત્મવિકાસ; કર મન૦

પવિત્ર સંયમખલ છે જેની, સર્વ ક્રિયામાં ખાસ; કર મન
ઈશ્વરાભિમુખ રહી જે કરતો, સાર્થક જીવનપ્રવાસ; કર મન

શ્વચન્દ્રને મુર્ધાકાશમાં દર્શન દેવા વૃત્તિકુમુદિનીનું વિનીત નિવેદન.

પદ ૨૩ (તમારે ખારણે હું આવ્યો, એ લય.)
નભે ઝટ હે નિશાપતિ ! આવો, કુમુદિનીને હરખાવો,
પ્રિય ! આમ થું કરખાવો, દર્શન દષ્ટ ખીલાવો.
ત્રાટક કરી રહી તાણી તાણી, હું...તો સ્વામિ !
મગનધુમટે ઝળઝળ કરતા,—
આવો, ન નયન તણાવો, મન ભાવો; કુમુદિનીને
મનનું માન્યું મળતાં બીજાં, ખી...લ્યાં કુસુમો,
એક જ હું ચીમળાઈ રહી છું,
હસે સહિ પુણ્ય, જોઈ વેષ આવો, કાં તાવો ! કુમુદિનીને
આશામાં ને આશામાંહિ, રા...ત્રિ વિલાતી,
પણ તે યુગસમ લાગે હાવે,
ધણીપણું સાચું ઝટ બતલાવો, મલકાવો; કુમુદિનીને
શ્રી જ૦ દેવી.

મક્તિના આવેશથી ઉમરાતા વૃત્તિના ઉદ્ગાર.

પદ ૨૪ (ખોલો ખોલો આ પડો અંતરનો, એ લય.)
મિડી મિડી, ઉમળકે ઉમરાતી, દઉં પ્યાલી તે પીજીએ,
પ્રભુ પીજીએ, હુંપર રીઝીએ; મિડી
રહી નિરતિ આજ વહાલા નાથ !
રમે સાથ, જાની વાત, અતકર્ય તત્ત્વતણી કીજીએ; મિડી

સુનાં મારાં મન્દિરીયે અનાથ,—

હતી, આજ થઈ સનાથ, સ્વામિજી ! સ્નેહરસે ભીંજ્યે; મિત્રી•

મેં તો ઝાટ્યો તમારો વરદ નાથ !

સઉ સુભાગ્યપ્રદ હાય, ચિત્ત ન લગાવો હવે બીજીએ; મિત્રી•

પ્રેમપ્યાલી પી લઇને પ્રાણનાથ !

દિનરાત, બરી પાથ, મેડી અભિન્નપણું દીજ્યે; મિત્રી•

જી જ• દેવી.

પ્રાર્થના.

૫૬ રૂપ ગઝલ.

આત્મન્ ! થલે ગુણુગાન તારાં વાણીથી એ પ્રાર્થના,
સંકલ્પ ઉર હો સતત તુજ દર્શનતણે એ પ્રાર્થના.
ચિત્તતણી એક ચિન્તનીય વસ્તુ તું હો એ પ્રાર્થના,
તારા સ્વરૂપમાં મુજ મતિ સંસ્થિર રહો એ પ્રાર્થના.
શોધક બની બુદ્ધિ તને શોધો સતત એ પ્રાર્થના,
મુજ કલ્પનાશક્તિ રચો તુજ કલ્પના એ પ્રાર્થના.
પદ્મટો જીવત્વની ભાવના સ્થિતિમાં એ પ્રાર્થના,
આનન્દમાં આનન્દ તારો, ઉર ઉડો એ પ્રાર્થના.
તારી વિભૂતિરૂપ સધળું ભાસજે એ પ્રાર્થના,
તુજમાં અને તુજમાં જ મારું રમણ હો એ પ્રાર્થના.
સોડકું સોડકુંના જાપને તું જ પાવજે એ પ્રાર્થના,
આત્મન્ ! અખંડ અભેદ અનુભવું, તુજથી હું એ પ્રાર્થના.

જી જ• દેવી.

વિશ્વમાં વિશ્વપતિનો નિવાસ છે.

પદ ૨૬ (કથિરમાં મોહ ધરે શું બાપ, એ લય.)

વિશ્વનો અનુભવ કહે છે ખાસ, વિશ્વમાં વિશ્વપતિનો વાસ.
 વિશ્વ વિશ્વ કહેવાતું તે સહિ, વિશ્વપતિની વિશ્વૂતિ,
 વિશ્વઅનુભવ લેતાં લેતાં, થાતી એ અનુભૂતિ; વિશ્વનો.
 બાહ્યરૂપથી એક વસ્તુ જવ, પામે વિશીર્ણુબાવ,
 અન્ય રૂપ રચી ઉન્નતિ સાધે, પ્રભુનો એ જ પ્રભાવ; વિશ્વનો.
 દુઃખ પામેલું મનુષ્યનું મન, પાછું ખત્રત થાય,
 પુનઃ પ્રગામી બને પ્રભુનું લાં, સિદ્ધાસ્તિત્વ જણાય; વિશ્વનો.
 જીલ કરે છે તે જન પાછો, સમજ સુધરી જાય,
 સુધરવાપયું એ જ પ્રભુનો, અંશ રહ્યો છે ત્યાં; વિશ્વનો.
 આજ નીચે જતું ધરે ઉચ્ચતા, કાલાંતરે પશુ તેહ,
 એ જ વિગ્રહશ્ચ કમ સચવે છે, પ્રભુ લાં નિઃસન્દેહ; વિશ્વનો.
 મલિન થતો ઉત્તમ, ઉત્તમ વળી, સર્વોત્તમ બની જાય,
 અપૂર્ણ પૂર્ણ થતો એ વિશ્વપતિમહિમા કહેવાય; વિશ્વનો.
 એવું સ્થળ એકે નથી જ્યાંથી, ઉત્તત થાય ન કાર્ષિ,
 એવો કાળ નથી કે જેમાં, થાય વિકાસ જ નાહિ; વિશ્વનો.
 વિશ્વતણો આણુ એક ન એવો, જેની ન પ્રગતિ સધાય,
 આ સહનો છે હેતુ એક જ, વિશ્વપતિ તે માંભ; વિશ્વનો.
 વિશ્વપતિ સૌ સ્થિતિમાં સૌની સાથે છે અનુસ્થત,^૧
 મમે તેવી સ્થિતિમાંથી સુજન, સાધે ઉન્નતિ અદ્ભુત; વિશ્વનો.

ઉપાસ્યાસક્ત વૃત્તિનું ઉપાસ્યપ્રાપ્તિ સંબોધન.

૫૬ ૨૭ (મમ ઉરસરના રમનારા, એ લય.)

મમ હૃદયસરે રમનારા,
મારૂં જીવન ખીલવનારા,
મારા મન હરનાર મરાલ^૧ !

થતા તૂમ ન નયનો મારા,
જોતા નતન કંઈ તારા,
મારા સરવરીયાની પાળ; મમ
તારી અવનવી અદ્ભુત કાંતિ અહા!
તારી અમૃત સારતી શાંતિ મહા,
તને નિરખવાકાજ હંસલા ! લજ્જું બીજી જંગળ; મમ
તારી વ્યાપી પ્રીતિ રગરગમાં,
મુકી તને જવું ન ગમે જગમાં,
જાણે નિરન્તર, વસી અવન્તર, જોઉં તુજ મુખડું રસાળ; મમ
મારૂં બને બોળું બધું નષ્ટ થજે,
પથ સદા તું મુજને સ્પષ્ટ હજે,
કાં જે તું જ જાયન્તીજીવન ! હરે મુજ જનિમૃતિસાથ; મમ
હો જાં દેવી.

સહસ્રદલપદ્મમાં ધ્યાનમગ્ન થનાર અભિમાનીભ્રમરનું
ગુંજન.

૫૬ ૨૮ (મારે મંદિરે પધારો યોગિરાજ, એ લય.)

પેલું પદ્મ અહા ! વિકસી રહ્યું ઉર, શું મધુર,
એની સુવાસ પ્રસરાય છે !

ગમનમાંથી એણે કાઢ્યું અંકુર, નથી દૂર,
 કોઇ સુખાગીને જણાય છે.
 ધવલ-નવલ એની છે સહસ્ર પાંખડી,
 એને જોઇ ન ધરાય મારી આંખડી,
 જેની પાસ સૂર્ય સેંકડો ઝંખાય એવું નર; એની.
 કરે ભર ખની એમાં પ્રવેશ હું,
 એના મદથી મદમત ખની હમેશ હું,
 કાઢું ગુંબરરૂપે મુગ ઉરેથી પ્રણવસર; એની.
 એની મધ્યે કા તત્ત્વ છે છૂપાયલું,
 જેના રસથી એ પુષ્પ છે પોષાયલું,
 એને અનુભવે ઉતારી શકે વિરલ કોઇ ચતુર; એની.
 એની મધ્ય કલિમાંહિ આની હું ઠરે,
 માંડે મનતાન સહજમાં હું વિસરે,
 એના અમૃતરસપાનમાં ખનું હું ચકચૂર; એની.
 શ્રી જ. દેવો.

અનુષંગવધિ

પદ ૨૯૯ (મૃતિજનનરહિત ચિતિ જાણી, એ લય.)

અહો ! પરમાનન્દ પ્રવર્ત્યો, પ્રાપ્તવ્ય થતાં પ્રાપ્ત.
 સંસિદ્ધિ સ્વરૂપી પામ્યા, ઇચ્છિત પદ આવી વિરામ્યા,
 હવે રહ્યું ન કંઈ ઇષિતવ્ય^૧ દષ્ટવ્ય ન કે શ્રોતવ્ય,
 અવશિષ્ટ નહિ અનુભવ્ય, નિજપદમાં થયા વ્યાપ્ત; પ્રાપ્તવ્ય થતાં પ્રાપ્ત.
 અહો ! અહ્યાનન્દ પ્રવર્ત્યો, અહ્યાવ થતાં પ્રાપ્ત.
 ઉપજાવતી જેહ અસાન્તિ, શમી ગઈ તે સ્વપરનો આન્તિ,

૧ ઇચ્છવા યોગ્ય.

હવે બધે દોસે એકવ, નિજમાં જ લઈ પૂર્ણિત્વ,
 વિશ્વરૂપું સર્વત્ર જ સ્વત્વ, સર્વેશ થયા પરાપ્તિ;^૧ પ્રાપ્તવ્ય થતા પ્રાપ્ત.
 અનુભવઆનન્દ પ્રવર્ત્યો, અનુભૂતિ^૨ થતા પ્રાપ્ત.
 કથાય શી રીતે એ તે, શુણ્યાય એ કેવી રીતે,
 સહજે વિરમ્યા બ્યાપાર, હવે રહ્યા ન કોઈ પ્રકાર,
 અનુભવાય એકાકાર, ત્યાં કર્તવ્યો સમાપ્ત; પ્રાપ્તવ્ય થતા પ્રાપ્ત.

શ્રેયસ્સાધક

—સાપ્તાહિક—

આ પત્રમાં મનુષ્યને જીવિતિ પામવાના વિવિધ માર્ગો દર્શાવવામાં આવે છે. માનવજાતિનાં શુદ્ધ કર્તવ્યજ્ઞાતવ્યનો તેમાં ઉત્તમ પ્રકારે પ્રકાશ થાય છે. આત્મવિકાસનાં અનેક સાધનોનું તેમાં નિરૂપણ હોય છે. શ્રેયસ્સના માર્ગમાં પ્રયાણ કરનારને આ પત્ર અત્યંત ઉપયોગી છે.

વાર્ષિક લવાજમ: રૂ. ૫-૦-૦.

વ્યવસ્થાપક: શ્રેયસ્સાધક,
વડોદરા.

દમ્પતીમિત્ર

—પાક્ષિક—

ક્રીડુકમના ઉલ્લેખના સંસારને અત્યંત સુખમય, રસમય અને પ્રવૃત્તિ-માન કરનાર વિવિધ સુંદર લેખો આમાં દર પંખવાદીયે પ્રકટ થાય છે. શાખા રસવાળી અને લાલિત્યપૂર્ણ હોય છે. તેમાં નાની નાની સુંદર ચોક્કસ નાનો પણ પ્રકટ થાય છે. પ્રત્યેક ક્રીડુકમે આ પત્ર વાંચવાની ધણી જ જરૂર છે.

વાર્ષિક લવાજમ: રૂ. ૪-૮-૦.

વ્યવસ્થાપક: દમ્પતીમિત્ર,
વડોદરા.

સાધનસમારંભમાં સાધકોએ પાલન કરવાના નિયમો

૧. પ્રાતઃકાલે પાંચ વાગેનાં પંદર મુઠાં હાથું અને સ્નાન આદિ પંચવાગી સાત વાગતાં સંયમમાટે નિશ્ચય કરેલા સ્થળે બેસી જવું.

૨. સાતથી અગ્રીયાર વાગતાંસુધી પ્રત્યેક સાધકે પોતપોતાને પ્રાન, પ્રાણાયામ, ધ્યાન, વગેરે સંયમની ક્રિયાઓ કરવી,

૩. કોઈપણ સાધકે બીજા સાધકને વિદ્વેષ થાય એવી કોઈ પણ ક્રિયા સંયમના સ્થાનમાં કરવી નહિ, તે સ્થાનમાંથી વારંવાર જ આવ કરવી નહિ.

૪. સમારંભમાં જેઓએ નાની ઉમરનાં બાલકને આજ્ઞા હોય તેમણે તે બાળકે સંયમમાં કોઈને કોઈ જાતનો વિદ્વેષ ન કરે તેવી અવસ્થા રાખવી. તેમ ન થતાં બાળકથી થતા દોષોના જવાબદાર તેમના વરિષ્ઠો ને જ ગણાયેલાં આવશે.

૫. અગ્રીયાર વાગતાં પ્રાતઃકાલના સંયમની સમાપ્તિ થયે સાધકોએ, આરતી થતાં સુધી પોતાના આસનનો પરિત્યાગ કરવો નહિ.

૬. આરતી થઈ રહ્યા પછી સ્નાન કરવા હચ્છનાર સાધકોએ સ્નાન કરવા જવું. અને જણાવ્યામાં આવે તે ક્રમએ ભોજનશાળામાં હાજર થવું. જેઓ વિદ્યે બહાર થયે તેમની ભોજનમાટે બીજા પંક્તિમાં વ્યવસ્થા થશે.

૭. સાંજે પાંચ વાગે પુનઃ સ્નાત્તની ક્રમશઃ હોય તેમણે સ્નાનમાટે જવું અને સાત સુધીમાં સંધ્યા વગેરેથી પરવારી વ્યાખ્યાનમંડપમાં હાજર થવું.

૮. સાંજે સાતથી આઠ સુધી થનારા અથવા અન્ય નિશ્ચય કરે આવનારા સમયે થનારાં વ્યાખ્યાનોમાં સાધકના ધર્મને અનુસરી જાવડે.

૯. આખરી સાધનજસુધી શ્રીર્જનના આનંદમાં ભાગ લેવો.

૧૦. દરેક વાગે પ્રત્યેક સાધકે સુષ્ટ જવું. જેમને વહેલી નિદ્રા આવતી હોય તેમણે સુતા સુતા જપ કરવા, પરંતુ વાતો કરી બી નિદ્રામાં વિદ્વેષ ન કરવો.

૧૧. સંયમવિમાના સમયમાં સાધકોએ જનતાસુધી વ્યાવહાર વાતો નહિ કરવી; પરંતુ સંયમને પોષક વાતો કરવી, નહિ તો મૌન જપ, સદ્વિચાર આદિયું સેવન કરવું.

૧૨. આ નિયમોને જાણી જોઈને ભંગ કરનારા સાધકોને સમારંભ ભાગ લેવાના અનધિકારી ગણવામાં આવશે.

